

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kvædlinger eller Smaakvad

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kvædlinger eller Smaakvad", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 156. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1815_251-txt-shoot-idm5023.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Sørgekvad ved Prinds Christians Død.

Ei for Guld og ei for Herregunst
Rører Nordens sanddru Skjald sin Tunge,
Høie Aser lærte ham sin Konst,
For om dem og deres Æt at sjunge.

Augustenborgs ædle Hertug

Videnskabs ophøiede Talsmand

Den faldne Kjæmpes Broder

helliget

¹⁵⁸
1

159 **K**un sjælden lød min Sang om Nutids Færd,
Kun eengang den til Nutids Drot sig voved,
Da Nordens *Fredrik* med Sit Kongesværd
Til Nordens Kjæmpetid sig fast troloved.
Hvad er det vel, som atter mægtig driver
Fra Hedenold fremfarne Tidens Skjald?
Hvad er det vel, som atter Mod ham giver
En herlig Drot at gjæste i sin Hald?

2 I gamle Nord en Kjæmpering han fandt
Og derfor er hans Hjem i gamle Norden,
Men vel han veed, at ei med Oldtid svandt
De høie Guders prude Æt af Jorden;
Han saae en Helt, og selv sig rørte Tungen,
Thi Helten var en Søn af gamle Nord,
Paa Danmarks Kongetræ han var udsprungen,
Og det har Rod i Oldtids Kjæmpejord.

3 160 Til Dig, o Drot, tør Skjalden gange nær,
Thi stærke Baand med Helten dig forene:
Den haarde Malm ved *Konst* maa vorde Sværd,
Og Odin var ei Krigens Gud alene;
Adskillig yttre sig de Spredte Gnister,
Men alle sprang af Samme Guddomsild,
Den Samme Krands, som Djærvhed sig tilvrister,
Om Lærdoms Tinding vinder selv sig mild.

4 Saa ganger tryk da Skialden til Din Borg,
Men tør han dristig og dens Stilhed bryde?
De lange Sale seer han klædt i Sorg
Og Taarebække sig fra Hjertet gyde.
Tør han vel sjunge om den faldne Kjæmpe?

Tør han fremkomme med sin svage Trøst?
Kan Sangens Toner mildne vel og dæmpe
Den stærke Storm i vaandefulde Bryst?

- 5 Nei ikkun taus, o Drot, han nærmer sig,
Utrøstet selv, han veed det vel, at Dig
161 Ei Ord kan trøste i Din dybe Smerte:
Men lagdes værdelig hans Mindesang
Om Nordens Sorg og Heltens Kjæmpegang,
Da skal den tækkes dog Dit Broderhjerter.

-
- 6 **M**it Øie vandred mellem Norrigs Fjelde
Og søgde de forgangne Tiders Spor.
Jeg saae, og see! der stod i herlig Vælde
En Broder til de Ypperste i Nord;
Med løftet Sværd jeg saae den Djærve staae,
Og Glædens Taarer randt paa mine Kinder;
Udfoldede de gamle Tider laae,
Og levende sig rørde alle Minder.

- 7 Paa Kampens Dag han havde Staal i Bryst,
Men aldrig køled det hans varme Hjerter,
Hans Mænd ham fulgte som til Leg og Lyst,
Og han dem ei forlod i deres Smerte;
Thi han som stod i Vaabengny saa haard,
Medlidende ved Jammerleiet stædtes,
Med Taarer svaled han de hede Saar,
Og tappre Nordmand i sin Smerte glædtes.

- 8 162 Dog, hvi vil jeg med svage Røst gjentage,
Hvad Norrigs Fjelde skal til sidste Dage
Forkynde høit igjennem Slægters Rad?
Lad dem fortælle det til alle Lande,
Hvordan de saae den bolde Kjæmpe stande,
Naar Fjenden han tillaved røde Bad!
Lad dem fortælle, hvor den Gjæve laa,
Naar Bolstret han ombyttede med Straa!
Lad dem gjentage hvad hans Mænd dem bød,
Naar glad med dem han delte Brød og Nød!
Lad dem det sige, saa det høit kan runge!
Jeg veed det vist, dem fattes aldrig Tunge,
Saalænge de i Favnen eie Mænd.

- 9 De tale, hør! sig hæver stærke Lyd,
Og over Danmarks Sletter høit det gjalder;
Men ak den Røst forkynder ikke Fryd,
Thi hul den er som Skriget over Balder.
Hvad er det, ak! har atter Lokes Haand
Da Øst for Valhal fundet lumske Vaand,
Og dermed atter viet ind til Baalet
Det stærke Bryst, som kunde trodse Staalet.

- 10 163 Ak nei, det er ei om de døde Guder
Der mæles sørgelig i stærke Døn,
For Norden det en større Sorg bebuder,
Det taler om en falden Askurs Søn,
Men, ak! om En der var i unge Alder
Saa elsket som det gamle Nordens Balder.
I Kongeborgen rinder selv en Taare;
Thi Christian ligger paa den sorte Baare:
Hans Broder græder, og det hele Nord,
Hvor nordisk Aand i rene Tempel bo'r,
Forstummede, kun taler gjennem Taarer.

-
- 11 **S**ørger, græder, Mænd i Nord!

- Skammer eder ei ved Taaren!
I har hørt de tunge Ord:
Kristian ligger kold paa Baaren,
Grønne Kvist i gamle Træ
Podet blev til Frugt og Læ,
Ak, men, den er nu henvisnet.
- 12 164Naar en Drot af Kjæmpeæt
Har sig rørt i al sin Vælde,
Og i Høi nedsynker træet
Af Bedrifter og af Ælde;
Glædelig er Skjaldens Id;
Thi som den fuldendte Tid
Han sin Helt forklaret skuer.
- 13 Men ak! naar kun Skjalden saae,
Mat belyst af Kraftens Stjerne,
Hans Bedrifter hvor de laa
Dulgt i Fremtids mørke Fjerne;
Da er sorrigfuldt hans Kald,
Naar han ved sin Kjæmpes Fald
Vemodsfuld maa Strængen røre.
- 14 End det ei var Himlens Raad
At opvække det som sover,
Derfor ei uvordne Daad
Han til Lys at drage vover;
Smerte er kun Harpens Klang,
Og et Suk hans Mindesang,
Hvem tør trættes med den Høie!
- 15 165Upsals grumme Gudehær!
Over dig maa Skjalden klage,
Dine Goders Offersværd
Styred du i gamle Dage
Avindsyg mod Domaldis Bryst,
Og paa Altret du med Lyst
Altid skued Drotteblodet.
- 16 Ingen Kongeslægt saa god
Siddet har paa Upsals Trone,
Den jo maatte dig med Blod
Af sin Ypperste forsone;
Yngve, Folke, Bonde, Skjold,
Eie hver en Ætmand bold,
Som du dig til Offer kaared.
- 17 Atter lød dit onde Bud,
Thi hos dig er ingen Naade,
Du nedslaaer hver Helt saa prud,
Ene vil du Landet raade.
Sørgende ved Liig vi staa,
Men for vist tør Skjalden spaa:
Dette Offer var det sidste.
- 18 166Norrige, du som Helten knuged
I din Kjæmpefavn med Lyst,
Du hvis Jord hans Taarer suged,
Da han sled sig fra dit Bryst,
Hult din Elveharpe bruser,
Over Fjeldet Stormen suser,
Og forkynder høit din Sorg.
- 19 Sømmelig er dybe Smerte
I den Dødes eget Hjem,
Og han bygged i dit Hjerte,
Vel maa Taarer vælde frem;

Men ifald du Skjaldens Stemme
I din Vaande kan fornemme,
Skal den lindre vist din Kval.

- 20 Nu Valkyrien dig gav
Hvad dig Nornen bød forsage,
Der han sank i mørke Grav,
Sank han i din Favn tilbage.
Evig han tilhører dig,
Sverrig har hans Blod og Liig,
Du hans Daad og milde Taarer.

-
- 21 167**M**en Kristian! ak, er dette kolde Liig,
Som ligger der saa farveløst og stille,
Er det den bolde Kjæmpe, er det Dig?
Hvad kunde saa dig selv fra dig adskille?
Ak! det var Hel, som med sin Aandes Gift
Bortpustede den lyse Livets Farve,
I dig hun kvalte mangan stor Bedrift,
Og kvalte Kjæmpe mener hun at arve.

- 22 Dog nei, du Herlige, thi ikke Dig
Det var, som blev til dette kolde Liig;
De onde Magter kunde Blodet svale,
Og drage dig fra Livets lyse Tind
Til Porten ned for Helas mørke Sale,
Men aldrig gik du gennem Porten ind.
Du kasted flux hvad ei dig kunde følge,
Og gik til Valhal gennem Broderfavn,
Og naar du skuer over Tidens Bølge,
Da seer du skinnende dit høie Navn.

- 23 168For gamle Kristians Brøde at forsone
Forsaged du en føie Stund dit Navn,
Dit Fædrenavn, omhvalvt af Nordens Krone,
Og dybt du følte underlige Savn.
Forundrede vi stod og Ingen kunde
Den høie Nornes skiulte Raad udgrunde,
Nu klart det blev, den vise Askens Mø
Hun vilde ei at Kristian skulde dø,
Da Sverrigs Karl nedsank i mørke Grav,
Dit Hædersnavn hun atter mild Dig gav,
Og at Enhver maa tro mit Ord er sandt,
Du sank for dem, som Kristian overvandt.*
*Man erindre Optrinet ved Blakier og hvor
Helten udaandede.*

Tillæg.

Dette Liigvers er baade det første og det sidste af mine Kvad, som er optaget med stort og almindeligt Bifald, stor Priis har jeg derimod selv aldrig sat derpaa, og maatte ved hiint Bifald fristes til at vurdere det end lavere, dersom jeg ikke vidste, at det var Tidsomstændigheder og enkelte Udsagn af den almindelige 169Stemme der gjorde det saa velkomment. Naar jeg nu betragter og betænker det, da maa jeg tilstaae, at det som Skjaldekvad er ikke at foragte, at det levende afbilder de Forhaabninger mange med mig havde knyttet til Helten, og den mere Harme end Sorg, der saa almindelig føldes, ja der ere dristige Blik ind i Fremtiden, som udentvivl ei skuffe, der ere Ord som have langt meer at betyde end jeg dengang tænkte, det er et begeistret Kvad, og Begeistringen var mindre for Christian August, hvis Bedrifter jo virkelig laae i det dunkle Fjerne, belyste mat af Haabets Stjerne, end for den kjække milde Drot der skulde forene og gienføde Norden, og hvem det var blevet almindeligt at vente i Christian, ligesom siden i hans Navne. Naar jeg nu rolig betragter disse Forhaabninger, da kan jeg ingenlunde billige dem, thi de vidnede om at Øiet

havde vendt sig fra Kongelinien, og at det ventede Frelsen ikke fra Gud i det Høie, men fra menneskelig Kraft og Kløgt, satte den, ei i indvortes, aandelig Gjenfødelse, men i udvortes Magt og Glimmer. Christian August var en kjæk, for sine Vaabenbrødre omhyggelig, jævn og folkelig Mand, men at han var en inderlig kjerlig og gudfrygtig Mand, derpaa kjender jeg intet Beviis, skjøndt heller intet paa det Modsatte. Det seer jeg derimod, at da han satte sig under Sverrigs Throne, da han ombyttede det danske Kongenavn med det svenske, Christennavnet med Kjæmpenavnet, 170da burde alle Forhaabninger om hans Gavnlighed for Norden forsvundet, og om hans Død er kun det at sige: voldttes den af Mennesker, da vee dem! men vist var hans Død gavnligere for Norden end hans Liv kunde blevet, Christian den Andens Brøde er visselig ved ham udsonet.

At Mythologien i dette Kvad blot er en Klædning meer til at skjule end smykke sees lettelig, min christnede Sang tog den kun paa, for ubekjendt at følge den danske Kjæmpe til Jorde og tale danske Ord ved hans Grav, paa Graven lagde den det opslidte Klædebon, og iførde sig det aldrig siden. Skjalden opsagde Upsals grumme Gudehær al Huldskab, og spaaede selv i den Mening ret, at dette Offer blev det sidste, aldrig har han siden talt om Asers Magt, uden for at spotte og nægte den, aldrig har han siden brugt Nordens Myther uden som enkelte Billeder for christelig Sandhed, eller som Levninger af Patriarchers Sandsagn. Ligesom Skjalden sagde at Christian kun en liden Stund forsagede sit Navn for at ei det, men Sverrigs Carl skulde døe, saaledes gik det med Skjalden selv, skjøndt han er dermed ikke at undskylde; der han stod frem, var Timen ikke kommet, da christen Sang kunde finde Indgang i Nordens Øre, men Kjæmpevisen lærde det at ynde under Krigens Bulder; vel da Skjalden! at han ei for døve Øren skulde udsjunge sin Psalme, men vandt Øren for den, just da 171hans Kjæmpevisen var ude, da han i Kjæmpernes Grav nedlagde det forgjængelige Haab om at Kraften kunde vaagne før Troen, Sønnen avles før sin Moder, Norden frelses og gjenfødes ved Heltekraft og Mandevind. Aldrig har man lyttet saa til Psalmen som til Kjæmpevisen, men Enden er ikke endda, og turde Skjalden, trods Spot og Kulde, udsjunge denne, med hvilken Frimodighed maa han da ikke nu røre Tunge og Harpe, nu da eet vundet Hjerte er ham mere værd end al Verdens Bifald, da han veed at han har en Hjælper og hans Sang et Vidnesbyrd som man kan trodse, men aldrig overvinde.
